Spis treści

Wstęp 5

Jerzy Łańcucki
Uwarunkowania procesu normalizacyjnego w sferze usług 7

Alina Matuszak-Flejszman
System zarządzania środowiskowego w organizacji – ISO 14001 czy EMAS? 21

Jacek Łuczak
System zarządzania bezpieczeństwem informacji 49

Sławomir Zapłata
Determinanty skuteczności systemu zarządzania jakością na przykładzie budownictwa . . 71

Magdalena Kaźmierczak
Miejsce znormalizowanych systemów zarządzania w rozwoju społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) 88

Joanna Ejdys, Alina Matuszak-Flejszman
Wpływ systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy na dostępność danych i informacji z zakresu bhp 104

Wstęp

W zeszycie opublikowano rezultaty badań prowadzonych w ostatnich latach przez pracowników Katedry Znormalizowanych Systemów Zarządzania. W artykułach omówiono aktualne problemy procesu normalizacyjnego dotyczące różnych dziedzin zarządzania w organizacjach.

W artykule (autor: Jerzy Łańcucki) dotyczącym uwarunkowań procesu normalizacyjnego w usługach starano się odpowiedzieć na pytanie, dlaczego, w odróżnieniu od sfery produkcji materialnej, proces normalizacji w usługach przebiega wolno i nie nadąża za pozycją i dynamicznym rozwojem sektora usług w całej gospodarce światowej. Odpowiedź na to pytanie nabiera szczególnego znaczenia w sytuacji, kiedy cała gospodarka światowa przeżywa poważny kryzys. W związku z tym kondycja sektora usługowego, tworzącego blisko 70% PKB krajów rozwiniętych i dającego miejsca pracy dla ponad 60% zatrudnionych w tych krajach, może mieć decydujące znaczenie w przezwyciężaniu kryzysu w najbliższych latach.

W kolejnym artykule (autor: Alina Matuszak-Flejszman) starano się ocenić wymagania zawarte w sformalizowanych systemach zarządzania środowiskowego – międzynarodowej normie ISO 14001, stanowiącej podstawę do certyfikacji, i rozporządzeniu Unii Europejskiej dotyczącym dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS). Autorka w artykule starała się odpowiedzieć na pytanie, czy systemy te są w stosunku do siebie komplementarne, czy konkurencyjne i czy występuje efekt synergii w przypadku wdrożenia przez organizację obu tych systemów.

Niezwykle aktualnym problemem we wszystkich organizacjach działających na konkurencyjnym rynku jest zarządzanie bezpieczeństwem informacji. Autor artykułu (Jacek Łuczak), poświęconego tej problematyce, przeprowadził analizę trzech wymiarów bezpieczeństwa informacji: dostępności, poufności i integralności. Rezultaty tej analizy stanowiły podstawę do zidentyfikowania przesłanek, barier i korzyści związanych z systemami zarządzania bezpieczeństwem informacji (ISMS). Pozwoliły również na sformułowanie ogólnej oceny działań podejmowanych w przedsiębiorstwach w zakresie zarządzania bezpieczeństwem informacji. Tylko w przedsiębiorstwach z grupy „podwyższonego ryzyka" jest widoczna dbałość o prawidłowe funkcjonowanie omawianego systemu. W większości przedsiębiorstw nie tylko, że nie stworzono odpowiednich procedur dotyczących ochrony informacji, ale i brakuje świadomości wagi i zakresu zagrożeń dla prowadzonej działalności wynikających z braku rozwiązań systemowych dotyczących tego obszaru.

W artykule (autor: Sławomir Zapłata) poświęconym problematyce skuteczności systemów zarządzania jakością (SZJ), starano się omówić, uprzednio porządkując terminologię związaną ze skutecznością systemu zarządzania jakością, podstawowe determinanty kształtujące skuteczność tego systemu. Identyfikacja i hierarchizacja uwarunkowań została opisana na podstawie badań empirycznych przeprowadzonych w branży budowlanej przez

Autora artykułu. Branża ta może się poszczycić największą liczbą przyznanych certyfikatów ISO 9001.

W działalności każdej organizacji coraz większą rolę zaczyna odgrywać społeczna odpowiedzialność, traktowana powszechnie jako istotny element strategii rozwoju organizacji. Ta rosnąca rola społecznej odpowiedzialności ma swoje źródło w przekonaniu, że – dzięki odpowiedzialnemu stosunkowi każdej organizacji wobec społeczeństwa – staje się ona bardziej konkurencyjna i może przyciągnąć oraz utrzymać większe grono klientów i najlepszych pracowników. Autorka (Magdalena Kaźmierczuk) w artykule starała się przeanalizować wpływ znormalizowanych systemów zarządzania na rozwój społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR). Podjęła również próbę wskazania podobieństw i różnic, występujących w już funkcjonujących normach dotyczących społecznej odpowiedzialności (np. AA 1000, SA 8000). Ponadto starała się odpowiedzieć na pytanie, na czym może polegać wartość dodana projektowanej normy ISO 26000 w stosunku do już istniejących standardów.

Kolejne opracowanie (autorki: Joanna Ejdys, Alina Matuszak-Flejszman) dotyczy skuteczności systemu zarządzania w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy. Podstawą zarządzania bhp w organizacji jest założenie, że bezpieczne warunki pracy, a także bezpieczne zachowania pracowników nie powstają samoistnie i muszą być najpierw ukształtowane według ściśle określonego algorytmu postępowania. W artykule starano się omówić praktyczne aspekty funkcjonowania SZBHP z punktu widzenia ryzyka zawodowego na podstawie analizy badań przeprowadzonych przez Autorki w Polsce i za granicą.

Artykuły zawarte w Zeszycie powinny zainteresować kadrę kierowniczą organizacji, w których wdraża się i doskonali znormalizowane systemy zarządzania, a także studentów uczelni uniwersyteckich – ekonomicznych, technicznych i rolniczych, gdzie w ramach coraz szerszej palety przedmiotów z zakresu zarządzania problematyka znormalizowanych systemów zarządzania jest szeroko omawiana.

Poznań, 20 marca 2009 roku *Jerzy Łańcucki*